

HISTÒRIA D'ALGUNS DELS EXEMPLARS DEL MUSEU DE GEOLOGIA DE L'INSTITUT JM ZAFRA

Evidentment tots els exemplars o mostres del museu tenen una història geològica molt llarga, com a mínim de milions d'anys, però els que provenen de la col·lecció que ens va arribar a través de l'Escola Dovella, tenen una història social molt interessant. Aquí us en fem cinc cèntims:

L'any 1912, Enric Prat de la Riba com a president de la Diputació de Barcelona i després de la Mancomunitat de Catalunya, va impulsar la creació de l'Escola Superior d'Agricultura per millorar les condicions del camp català. L'Escola tenia com a objectiu formar enginyers i tècnics agrícoles que poguessin aportar coneixements científics a la pagesia. Entre les matèries del pla d'estudis hi havia la de "Geologia i geografia física agrícoles" impartida per Marià Faura, important investigador i divulgador de la Geologia a Catalunya. Sembla que és en aquest moment quan es comença a crear una col·lecció de roques, minerals i fòssils per mostrar-la al laboratori de l'Escola i treballar-la amb els alumnes.

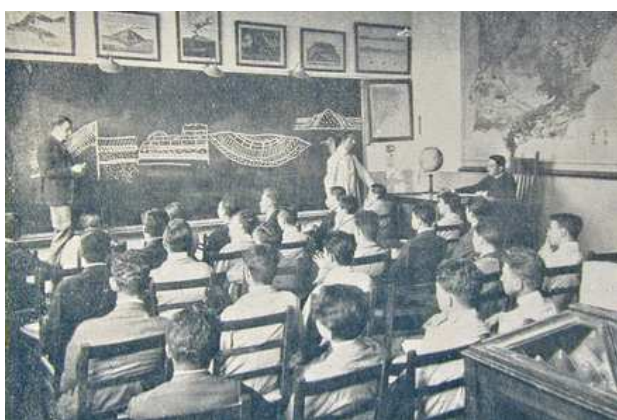

Fig. 1 Classe de geologia a l'ESA

Pel que hem vist a les etiquetes, hi ha una remesa d'exemplars que provenen de París, del gabinet del naturalista Emile Deyrolle amb botiga a 46, Rue du Bac. Tal vegada fou una forma de començar la col·lecció amb una certa entitat

Fig.2 Mica argentina, donació

Fig.3 Turritella procedent de París

Durant els anys següents la col·lecció s'enriqueix amb les sortides al camp dels professors i estudiants, i també algunes donacions com la fantàstica mostra de Mica d'origen argentí que fou donada per C. Tintoré tal com consta a l'etiqueta corresponent.

Fig 4. Ramon Bataller Calatayud

Fig. 5 Calcària etiquetada per R. Bataller

L'any 1920 s'incorporà a l'Escola Superior d'Agricultura el geòleg especialitzat en paleontologia Dr. Josep Ramon Bataller Calatayud, com a Professor Preparador de Ciències Naturals. Aquest savi capellà, provinent del Museu Geològic del Seminari de Barcelona, va fer créixer molt la col·lecció, segurament aprofitant les sortides dutes a terme durant l'aixecament del Mapa Geològic de Catalunya, i moltes de les etiquetes de la col·lecció que estan escrites amb plomí i cursiva són manuscrites seves. El Dr. Josep Ramon Bataller continuarà relacionat amb la col·lecció fins l'any 1950, moment en que va passar a ocupar la càtedra de Paleontologia de la Universitat de Barcelona

L'any 1923, la dictadura de Primo de Rivera suprimí la Mancomunitat i l'Escola Superior d'Agricultura va passar a dependre de la "Diputació Provincial de Barcelona". Durant aquells anys les mostres es van etiquetar en castellà.

L'any 1932 la Generalitat republicana restaurà l'Escola Superior d'Agricultura. Els exemplars tornen a etiquetar-se en català i segueix augmentant la col·lecció.

Durant la guerra civil, de l'any 1936 al 1939, les instal·lacions de l'Escola no van patir grans danys i l'any 1940, acabada la Guerra Civil, l'Escola reprèn les seves activitats dins de l'organigrama de la Diputació de Barcelona. Els professors són depurats i les mostres geològiques també: les etiquetes en català (o francès) són "purificades" amb un tampó vermell amb les lletres de "ARRIBA ESPAÑA".

Molts dels exemplars que tenim estan datats entre 1940 i 1950, sembla que també recollits en gran part pel Doctor Bataller,.

Fins a l'any 1980, la col·lecció va seguir als laboratoris de l'Escola Superior d'Agricultura, però degut a que els docents de l'Escola van deixar d'utilitzar-la per a l'ensenyament i els feia molta nosa, es va decidir buscar-li un altre lloc per guardar-la. Segons explica el professor Francesc Casañas, es van embalar les aproximadament mil mostres amb les seves etiquetes en bosses de plàstic

individuals. En total ocupaven unes vint-i-cinc caixes grosses de cartró, i es va buscar alguna entitat que l'acceptes. Sembla ser que cap entitat museística les va voler i que al final, no sabem ni com ni perquè, les caixes van anar a parar a l'Escola Dovella del carrer Mallorca de Barcelona.

Cap a l'any 2008 la direcció de l'Escola Dovella va oferir a l'Institut JM Zafra tot aquest material i els professors del departament de ciències van anar a buscar-les traçant-les a peu fins a l'institut.

I l'última etapa d'aquesta col·lecció la va encetar la directora actual de l'institut, Carme de Miguel, que va proposar als alumnes de 2n ESO, dins de la matèria d'Aprenentatge per Projectes, fer un Museu de Geologia prenent com a base la col·lecció heretada.

Així doncs ara, quan el Museu de Geologia de l'Institut JM Zafra està quasi acabat, podem apreciar el valor geològic i també el valor històric d'aquestes mostres que han viscut i sofert els esdeveniments de la nostra història contemporània.

Bibliografia:

Erill i Pinyot, Gustau; Casanovas i Prat, Josep. Escola Superior d'Agricultura de Barcelona, cent anys d'ensenyament universitari 1911-2011. Diputació Barcelona. Barcelona, 2012.

Reguant Serra, Salvador. Josep Ramon Bataller i Calatayud, semblança biogràfica Institut d'Estudis Catalans, Secció de Ciències. Barcelona 2004.

Webgrafia:

<http://mapamancomunitat.icgc.cat/els-serveis-geografic-i-geologic-en-la-supressio-de-la-mancomunitat/> el dia 10/03/2017

<http://scbcientifics.iec.cat/ca/cientifics/bataller-calatayud-josep-ramon.html> el dia 14/03/2017

Agraïments:

-al Dr. Sebastián Calzada Badía del Museu de Geologia del Seminari de Barcelona per les seves concrecions al text.

-als professors Francesc Casañas i Xavier Fàbregas de l'Escola Superior d'Agricultura per les seves informacions.